

مصاحبه ی علیاحضرت شهبانو فرح پهلوی با دیوید فراست یکشنبه، ۲۲ آذرماه ۱۳۸۳ (۱۲ دسامبر ۲۰۰۴)

امروز بیست و پنج سال از هنگامی که پادشاه ایران در یکی از غم انگیزترین فروپاشی های سیاسی قرن بیستم زمام قدرت را از دست داد می گذرد. درست قبل از سرنگونی رژیم پادشاهی در ایران در پرسپولیس، این نماد باستانی پادشاهی ایرانیان، مصاحبه ای با شاه محمد رضا پهلوی به عمل آورده، از پادشاه رمز اتحاد و عامل اساسی همبستگی ایرانیان را جویا شدم.

هنوز چند ماهی از انجام این مصاحبه نگذشته بود که انقلاب اسلامی، به رهبری آیت الله خمینی، همه چیز را از هم پاشید و پادشاه را همراه خانواده اش مجبور به ترک ایران گردانید.

این جدایی از وطن برای خانواده ی پهلوی تا به امروز کماکان ادامه دارد.....

در ژانویه ی ۱۹۸۰ در پاناما من بار دیگر موفق به دیدار و انجام مصاحبه ای با پادشاه ایران گردیدم. شش ماه بعد از این مصاحبه، محمد رضا پهلوی در مصر دیده از جهان فروبست. شهبانو فرح پهلوی مدت بیست و یکسال از حیات پادشاه، همواره در کنار او بود.

دیوید فراست: علیاحضرت خوش آمدید. بسیار از تشریفرمایی شما خوشوقتم.

فرح پهلوی: صبح بخیر، از دعوت شما برای شرکت در برنامه تان متشکرم.

دیوید فراست: در مورد ملاقات همسرتان، ملاقات همسر فقیدتان، زمانی که ایشان را دیدید چه مدت طول کشید؟ آیا عشق در نگاه اول بود؟

فرح پهلوی: باید بگویم که من همیشه به پادشاه کشورم عشق ورزیده، مانند هر فرد وطن پرستی او را ستایش می کردم. بعد از دیداری چند، این عشق چهره ی دیگری به خود گرفت و از احساسات یک شهروند به پادشاهش، به عشق میان یک زن و مرد مبدل شد.

دیوید فراست: شاید بتوان گفت که یکی از شادترین لحظه های زندگی مشترکتان زمانی بود که اولین فرزندتان متولد شد. فرزند پسری که پادشاه ایران برای ولایتعهدی ایران آرزوی تولدش را می کرد. بی گمان لحظه ی پر شکوهی بود.

فرح پهلوی: بله، همین طور بود. لحظه ی پرشور و شگفت انگیزی بود. نه تنها برای ما، بلکه برای تمام هم میهنانمان و پس از چندی لحظه های مسرت بار دیگری با تولد دیگر فرزندانمان به این شادمانی ها افزود، و همین طور تحولات مثبتی که در آن زمان در کشورمان رخ داد.

دیوید فراست: زمانی که به گفتگویی که با پادشاه ایران داشتیم، و بخشی از آن هم اکنون پخش شد، فکر می کنم و به گذشته نگاه می کنم، این طور به نظر می رسد که شاه قدرت پادشاهی را بسیار بالاتر از آن چه با واقعیت همخوانی داشت تصور کرده بود و در ضمن قدرت مالاها را خیلی دست کم گرفته بود.

فرح پهلوی: آن روزها ما با آن چه امروز با آن روبرو هستیم روبرو نبودیم. یقیناً امروز وقتی که به گذشته می نگریم، با توجه به آن چه در این بیست و پنج سال بر ایران گذشته است و با توجه به تجربیاتی که امروز کسب کرده ایم و با ادراکی که ما حاصل این تجربیات است، البته می بینیم که می توانستیم در آن زمان با مشکلات به شیوه ی بهتری برخورد کنیم.

این اشتباه، هم از ما بود و هم از دولت و همین طور فکر می کنم اشتباه مردم در خیابانها و بسیاری از گروه های مخالف که گمان می کردند که خمینی ای که وعده ی بهشت داده است، بهشت را نیز تحویل خواهد داد. اما در عوض او درهای دوزخ را بروی کشورمان باز کرد.

دیوید فراست: گمان می کنم که در مطلبی که بیشتر از بقیه در مورد آن زمان مورد گفتگو قرار گرفته است، یکی فعالیت های ساواک و دیگری موضوع فساد بوده است. آیا فکر نمی کنید که مشکل اساسی ریشه در مطلبی دارد که خود من غالباً به عنوان سؤال

در مصاحبه هایم بانخست وزیران مطرح می کنم و ان مشکل چگونگی برقراری ارتباط با مردم است و آگاهی به این که مردم چه می خواهند و چگونه فکر می کنند. پاسخی که معمولاً در جواب به این پرسش از سوی رؤسای کشورها دریافت می کنم این است که آن ها نهایت سعی خود را برای ایجاد ارتباط با شهروندان به کار می برند اما در حکومت سلطنتی، اطرافیان پادشاه آن اطلاعاتی را در اختیار وی قرار میدهند که می دانند او دوست دارد بشنود.

فرح پهلوی: چنین امکانی وجود دارد که در اطراف هر قدرتی افرادی وجود دارند که مایلند فقط راوی خبرهای خشنود کننده باشند. اما باید به ایران در چارچوب موقعیت سیاسی آن زمان نظر بیافکنیم. همسایه ی عظیم، اتحاد جماهیر شوروی، همواره رؤیای دستیابی به آب های گرم خلیج فارس را در سر می پروراند. ما با متعصبین مذهبی رویاروی بودیم. هم اکنون بازنگری آن چه به وقوع پیوست به ما این امکان را می دهد که ببینیم چگونه در آن زمان بعضی ناخشنودی ها را ندیدیم. معهذاً، زمانی که نگاه خود را به ۲۵ سال پیش معطوف می کنیم، من نمی توانم اوضاع ایرانیان ربع قرن پیش را با موقعیت کنونی ایران و همین طور خاورمیانه مقایسه نکرده، از خود نپرسم که چه آینده ای می توانست در انتظارمان باشد اگر این انقلاب به وقوع نمی پیوست. من فکر می کنم که با تمام کمبودهایی که مثل هر کشور و یا هر رژیم دیگری با آن روبرو بودیم هرگز به چنین انقلاب وحشتناکی نیاز نداشتیم.

دیوید فراست: آیا در آن آخرین سال، در آن یک سال و نیم آخر، در حالی که از کشورتان تبعید شده بودید و نیاز به کمک و پشتیبانی داشتید، آیا چنین احساسی نکردید که آمریکا و جیمی کارتر حق دوستی را در مورد شما ادا نکرده و به شما پشت کرده اند؟

فرح پهلوی: جناب آقای فراست، شما به خوبی می دانید که آن روزها، روزهای بسیار سخت و غیر قابل تحملی بودند اما ما موظف بودیم که علیرغم تمام مشکلات دوام بیاوریم. من موظف بودم که زندگیم را برای همسر، فرزندانم و همین طور احترام به نفس خودم حفظ کنم.

در رابطه با سیاستمداران و دولتمردان، می توان درک کرد که اینان مسیری را دنبال می کنند که به نظر آن ها تأمین کننده ی منافع ملی کشورشان باشد و نیز فراموش نکنیم که دولت به هر حال در ایران تغییر کرده بود. اما در بحبوحه ی این مشکلات نامه های فراوانی مملو از پشتیبانی از مردم عادی دریافت می کردیم که به ما دلگرمی و استقامت می بخشید. و من فکر می کنم که زندگی برای همه ی ما در هر شرایطی که باشیم مملو از پستی و بلندی و مبارزه و کشمکش است.

دیوید فراست: صحبت از مبارزه و کشمکش کردید. به یاد آوردم که وقتی مصاحبه ی

خود را با پادشاه در تبعید انجام می‌دادم، رژیم خمینی به دنیا اعلام کرد که خانواده ی پهلوی و شاه ۱۷۶ میلیارد دلار از ایران خارج کرده اند. گمان نکنم که در این ادعا صحتی وجود داشته باشد.

فرح پهلوی: البته چنین ادعایی صحت ندارد. تمامی اش تبلیغات رژیم و مخالفان است. پادشاه یک وطن پرست بود. او به کشورش و مردم کشورش بالاتر از هر چیز عشق می‌ورزید. من به شما اطمینان می‌دهم که مردم اکنون متوجه این امر شده‌اند که تمام این ادعاها جز تبلیغات و کذب محض چیزی نبود و من امیدوارم که تمام آن افرادی که آن روزها راجع به این «به اصطلاح میلیاردها دلار» مطلب نوشتند و یاحرف‌ها گفتند، امروز نگاهی به فسادى که ایران را در خود غرق کرده است بیافکنند.

دیوید فراست: در خاتمه آیا مایلید پرزیدنت جورج بوش همان برنامه‌ای را در ایران پیاده کند که در عراق به مورد اجرا گذاشته است؟ آیا فکر می‌کنید که آمریکا باید رژیم ایران را تغییر دهد؟

فرح پهلوی: این ناخوش‌آیندترین وضعی است که ممکن است پیش بیاید. من فکر می‌کنم که ایرانیان امروز تشنه‌ی تحولند و تشنه‌ی آزادی و دموکراسی و من اطمینان دارم که با کمک ایرانیان داخل و خارج از کشور و با یاری و کمک معنوی دوستداران آزادی در سراسر دنیا، بدون شک مردم ایران به آزادی و دموکراسی خواهند رسید.